

Оксана ПОВІДАЙЧИК

(Ужгород, Україна)

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПІДГОТОВКИ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Професія соціального працівника вимагає наявності низки знань, умінь та навичок, а також особистих якостей, необхідних для вирішення багатьох соціальних проблем: починаючи від організації соціальної підтримки в цілому, управління соціальними службами тощо (які вимагають володіння законодавством, елементами соціології та економіки) і завершуючи конкретними прийомами роботи з клієнтами. Оскільки сфера соціальної роботи широка і не завжди може бути чітко окреслена, підготовка майбутніх соціальних працівників повинна опиратися на культурологічний підхід, що дозволить їм здійснювати діяльність, у тому числі й науково-дослідницьку, з вирішення проблем клієнтів більш конструктивно і гуманістично (Р. Агадуліна, Н. Гарашкіна, Я. Гулецька, О. Гуренко, Є. Нечаєва, Ю. Рябова та ін.).

Культурологічний підхід у педагогіці має історичні передумови. Його генеза пов'язана з метапринципом педагогіки – культуродоцільності, дослідженнями в галузі філософії освіти, культурології освіти і власне педагогічних концепцій.

Принцип культуродоцільності був сформульований і науково обґрунтований А. Дістервегом та розуміється як виховання і навчання в контексті культури. «Той рівень культури, на якому ми знаходимося на даний час, пред'являє до нас вимоги, щоб ми діяли відповідно до нього, якщо тільки хочемо досягти позитивних результатів... Будь-який вплив на окремого індивіда і на суспільство в цілому повинен відповідати вимогам часу і враховувати рівень розвитку окремої людини і той рівень культури, на якому знаходиться це суспільство» [1].

Визначальною у процесі застосування культурологічного підходу під час підготовки соціальних працівників до НДД, на нашу думку, є позиція

Л. Виготського про те, що формування психічних процесів і їхня структура зумовлені культурно опосередкованою історично сформованою практичною діяльністю. Світ людини є способом організації і розвитку її життєдіяльності в певній культурній формі, у культурному середовищі [2].

В сучасній вітчизняній педагогіці принцип культуродоцільності є методологічною основою розробки культурологічної концепції освіти. Відповідно сучасна система освіти повинна бути спрямована не тільки на оволодіння майбутніми фахівцями знаннями, вміннями та навичками, а й на розвиток їхньої культури.

Реалізація потенціалу культурологічного підходу в процесі підготовки соціальних працівників до НДД передбачає створення умов для студентів і викладачів щодо засвоєння і трансляції загальної культури, професійної культури, яка включає принципи, цінності соціальної роботи, науково-дослідницьку діяльність. Це означає, що цілепокладання, проектування компонентів системи підготовки майбутніх соціальних працівників до НДД і освітнє середовище ЗВО повинні бути культуродоцільними.

В сучасній культурології здійснений достатньо повний аналіз еволюції поняття «культура». Найчастіше цей термін є синонімом прогресивних духовних і матеріальних цінностей як окремого індивіда, так і всього людства, як процес самоствердження в особистості істинних людських якостей [3].

Однією з особливостей висококультурної особистості є здатність до неперервної самоосвіти, самовиховання, саморозвитку. «Досягнувши певного рівня культури, в людини все більш активно, а головне, результативніше спрацьовує самопізнання; вона самовизначається (актуалізує ті проблеми, які для неї представляються більш цікавими, перспективними, особистісно значимими; вона спрямована на неперервний розвиток, прагне до творчої самореалізації в будь-яких видах діяльності» [3].

Зазначене є визначальним у процесі професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до науково-дослідницької діяльності. Для фахівців цієї сфери професійна діяльність, наукові дослідження є невід'ємними від культури

конкретного суспільства. Соціальний працівник повинен усвідомлювати, що входження в різні культури передбачає визнання особливостей інших людей, що необхідно враховувати в процесі побудови спільної діяльності. Будучи професіоналом, соціальний працівник повинен здійснювати соціальний захист, в тому числі дослідження проблем клієнта, усвідомлюючи його унікальність та індивідуальність, приналежність до культури певної країни, етносу, національності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дистервег А. О природосообразности и культуросообразности в обучении / А. Дистервег // Народное образование. – 1998. – №7-8. – С. 193 – 197.
2. Выготский Л.С. Психология развития человека / Л.С. Выготский. – М.: Изд-во Смысл; Изд-во Эксмо, 2005. – 1136 с.
3. Гарашкина Н. Потенциал культурологического подхода в вузовской подготовке будущего социального работника / Н. Гарашкина // Социально-экономические явления и процессы. – №2(036). – 2012. – С. 189 – 195.